

Účelová likvidace příslušníků bezpečnostních sborů

Úvodem historická vsuvka. V roce 2003 (přesně 2.7.2003) byl schválen Poslaneckou sněmovnou zákon č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, který nabyl účinnosti 1.1.2007. Přijetí této normy znamenalo zásadní změnu pro řízení bezpečnostních sborů, neboť přešly na „manažerský způsob řízení“. Některé tehdejší postupy a rozhodnutí služebních funkcionářů po nabytí účinnosti zákona lze označit doslova jako zvůli a svévoli.

Zákon byl schválen za malého zájmu přítomných poslanců, což dokládají stenozáznamy z jednání Poslanecké sněmovny.

Důsledky v praxi:

Díky tomuto zákonu se dostali do vedoucích funkcí lidé, jejichž kvalifikací bylo vysokoškolské vzdělání (pamětníci si vzpomenou na „speciální“ školní turnusy právě pro příslušníky bezpečnostních sborů, aby dostáli v určeném období dle zákona a splnili podmínku vzdělání), ale hlavně téměř absolutní loajalita k nadřízenému. Nezákonná rozhodnutí služebních funkcionářů a represivní výklad jednotlivých ustanovení zákona ze strany služebních funkcionářů vůči podřízeným byly na denním pořádku. (nejkřiklavější bylo neproplácení přesčasových hodin; propouštění z důvodu osobnostní nezpůsobilosti (psychotesty); a účelové manipulace s osobním příplatkem) Funkcionářské svévolné praxi učinily přítrž až soudy včetně Nejvyššího správního soudu.

Tito lidé jsou primárně odpovědní za současný stav, ve kterém se bezpečnostní sbory nachází – za zmínku stojí personální nestabilita Policie ČR a neschopnost kvalitně šetřit zejména závažnou hospodářskou kriminalitu. Policie se do dneška nedokázala zbavit politického vlivu, což dokládá stav, kdy téměř každý nový ministr vnitra si vybere „svého“ policejního prezidenta. Současný stav lze s trochou nadsázky označit za „privatizaci policie“.

Odhad způsobených škod:

Škody lze rozdělit do několika kapitol:

Škody způsobené všem příslušníkům – například škoda způsobená špatným zaokrouhlením tarifních tříd v prvních letech účinnosti zákona č. 361/2003 Sb. Zapomenuto, bez omluvy, bez nápravy.

Škody způsobené jednotlivým příslušníkům – škody v důsledku neoprávněného a účelového trestního řízení.

Škody způsobené manažerskou zvlůlí (bossing, šikana, účelová kázeňská řízení) – v důsledku zneužívání pozice služebních funkcionářů - nevyčísitelné. Cíl je téměř vždy jediný – donutit „nepohodlného“ příslušníka ke změně služebního působiště anebo odejít „do civilu“.

Škody způsobené státu a poškozeným z trestné činnosti

- škody způsobené **špatným** vedením trestního řízení

- škody způsobené **účelovým** vedením trestního řízení a manipulací s trestním řízením (tunel Blanka, Sky-Soft a další daňové a hospodářské kauzy s miliardovými škodami, dlouhá trestní stíhání proti konkrétním osobám končící osvobozujícími rozsudky, ač na již počátku byly dány důvodné pochybnosti)

Škody způsobené politickým vlivem (politickými rozhodnutími a zásahy)

- „reorganizace“ 2016, kdy byly sloučeny republikové útvary ÚOOZ a ÚOKFK. Soud konstatoval, že se jednalo o politické rozhodnutí, nikoliv o organizační změnu, jak o ní hovořil management Policie ČR.

- účelové „novely“ zákona č. 361/2003 Sb. – jako poslední příklad může sloužit ustanovení o stabilizačním příplatku navržené a prosazené ministrem vnitra Janem Hamáčkem, který na toto opatření neměl alokovány finanční prostředky a až nyní finanční prostředky „našel“ v rozpočtu Ministerstva vnitra ČR. Náhodou bylo vždy před volbami (v roce 2019 volby do EU Parlamentu, letos na podzim senátní a krajské volby).

Generální inspekce bezpečnostních sborů:

Hlavním předmětem činnosti je vyhledávat, odhalovat a vyšetřovat skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, jehož pachatelem je příslušník Policie České republiky, celník, příslušník Vězeňské služby, příslušník inspekce anebo zaměstnanec těchto útvarů. Roky fungování GIBS ukázaly, že jde doslova o džina vypuštěného z láhve, kterého majitel vypustil, zapomněl na něj a není síly, která by jej do láhve vrátila zpět.

Na absenci kontroly a někdy doslova zvlí GIBS upozorňovalo několik subjektů včetně státního zastupitelství. Ve výročních zprávách Nejvyššího státního zastupitelství za roky 2015, 2016 a 2017 byly odstavce věnovány praktikám GIBS.

Ze strany státního zastupitelství to byla zčásti i „střelba do vlastních řad“, neboť mnohdy nezákonné jednání GIBS bylo posvěceno právě dozorujícími státními zástupci, jejichž přístup byl v rozporu s trestním řádem a jindy zatížen přepjatým formalismem.

Role státních zástupců je v těchto kauzách velice významná. Na základě negativních zkušeností lze konstatovat, že mnohdy přistupují k případům chladně a formálně, ačkoliv by z jejich strany naopak byla na místě naprostá koncentrace a pozornost. V praxi tak státní zástupce „posvětil“ ZÚTR (zahájení úkonů trestního řízení), ačkoliv by důkladně prověřil okolnosti, na jejichž základě policejní orgán úkony zahájil. Za naprostý exces lze považovat případ, kdy státní zástupce nejspíš ani neshlédl kamerový záznam údajného protiprávního jednání, orgán GIBS zahájil úkony a až soud konstatoval, že děj na kamerovém záznamu neodpovídá popisu skutku, který GIBS uvedl právě do Záznamu o zahájení úkonů trestního řízení a který státní zástupce akceptoval. Ukazuje to zřejmě na „profesionální slepotu“ státních zástupců-specialistů, kteří dozorují případy v kompetenci GIBS.

Za nejhorší lze považovat vyjádření současného ředitele GIBS generála Radima Dragouna, který dokonce veřejně přiznal, že GIBS v některých případech postupovala nezákonně (účelově byly zahajovány úkony trestního řízení), a dodal, že se to již nebude opakovat. Média a další „hlídací psi demokracie“ přešli toto bez povšimnutí. O Stálé komisi pro kontrolu GIBS Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR nemluvě. Z pohledu zákonnosti se jedná o absolutní exces představující jak pohrdání právem, tak možná i naplňující některé znaky trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby. NIKDO se však této otázce dále nevěnoval. Právě vyjádření Radima Dragouna vybízí k otázce „Žijeme v právním státě?“

Kontrola GIBS byla zákonem svěřena Poslanecké sněmovně, která pro tyto účely zřídila kontrolní orgán, kterým je Stálá komise pro kontrolu GIBS. Problematika je však natolik složitá, že jen pro základní orientaci musí člověk věnovat hodiny času nastudování základních informací, zejména právní úpravě a souvisejících předpisů. Ze strany příslušníků GIBS existuje celá řada klíčků a možností, jak kontrolu ze strany Stálé komise pro kontrolu GIBS obejít či vést požadovaným směrem. Pro člověka podrobně neznalého této problematiky je pak jednodušší přeciť a případně podepsat shrnující

odstavec kontrolní zprávy, ze kterého je zřejmé, že podpisem nezpůsobí újmu sobě a současně splní „povinnost“ jemu svěřenou. Kontrola GIBS je tak spíše formální činností, která slouží k ukonejšení médií, potažmo veřejnosti.

Komise nemůže nahlídnout do tzv. „živých kauz“, ač její kontrolní činnost je v zákoně vymezena velmi obecně. Po „vyřešení“ případu však bývá většinou pozdě na případnou nápravu a dochází ke vzniku dříve uvedených škod. Náprava je dlouhá, vede přes soudy a trvá roky. Výsledek je nejistý.

Případy poškozených příslušníků:

1) Jiří Ruda - příslušník Celní správy ČR

Obviněn ze zneužití pravomoci úřední osoby, soudem zproštěn obžaloby v plném rozsahu. Přesto však vzápětí po sdělení obvinění propuštěn ze služebního poměru podle problematického § 42 odst. 1 písm. d) zákona č. 361/2003 Sb. Ačkoliv žádný trestný čin nespáchal, správní soudy po letech jeho propuštění „posvětily“ s konstatováním, že „neunesl břemeno tvrzení a důkazní“.

2) Ing. Pavel Nováček – bývalý policista, kriminalista, odsouzený za přijetí úplatku. Úplatek měl přijmout v květnu, jeho údajně protiprávní jednání bylo oznámeno až 31.8.(!). Za zmínku stojí prvoinstanční rozsudek, který měl 44 stran. Případ Pavla Nováčka popsal přesně novinář Jaroslav Kmenta. A stal se i předlohou pro TV seriál Sever, který na podzim 2019 odvysílala Česká televize. Dovolání odmítl nejvyšší soud pro absenci dovolacích důvodů.

3) Robert Prouza – bývalý policista odsouzený za trestný čin nedovoleného ozbrojování ve stadiu pokusu za nákup znehodnocené zbraně. Prodávající byl zproštěn obvinění, protože prodával nestřelbyschopnou znehodnocenou zbraň. Robert Prouza byl naopak odsouzen za pokus koupit znehodnocenou zbraň. Případ provázelo demonstrativní zatýkání policisty v policejním areálu příslušníky GIBS. Dovolání odmítl Nejvyšší soud ČR pro absenci dovolacích důvodů.

Případy Pavla Nováčka a Roberta Prouzy mají společného jmenovatele a tím je „práce“ advokátů. Oba jmenovaní podali prostřednictvím svých právních zástupců dovolání k Nejvyššímu soudu ČR a v obou případech dovolání Nejvyšší soud ČR odmítl s tím, že neshledal důvody dovolání. Dovolací důvody by ale měl advokát znát a klienta řádně poučit, vysvětlit mu jeho situaci a seznámit jej se všemi okolnostmi. Je otázkou, zda se advokáti v těchto případech neřídili více právem obchodním a neobchodovali s klientem – uděláme, co chcete a vy to zaplatíte. Advokáti anebo obchodníci s nadějí?

4) Petra Lhotáková – bývalá policistka, která byla propuštěna v roce 2015 ředitelem Krajského ředitelství policie Středočeského kraje Václavem Kučerou. Ačkoliv pozbyla zdravotní způsobilost pro výkon služby a několik měsíců službu nevykonávala, byla v té době účelově vyslána na přezkoumání osobnostní způsobilosti a propuštěna z důvodu pozbytí osobnostní způsobilosti. Nezákonost jejího propuštění konstatovaly několikrát soudy, policie ale účelově v rozporu s právem vede dále řízení tak, aby pochybení ředitele Kučery co nejdéle kryla. Případ je nyní podruhé u Nejvyššího správního soudu, který bude rozhodovat o kasační stížnosti podané policií, zastoupené policejním prezidentem Janem Švejcarem. Aroganci policejního prezidia dokresluje vyjádření jeho právníčky, která se v kasační podivuje, že správní soud rozhodl v řádu měsíců, ač „standardní délka soudního řízení správního v Praze je 3 roky“.

5) Nejčerstvějším případem s tragickou dohrou je případ dvou kriminalistů z Českých Budějovic, z nichž jeden chvíli po začátku „práce“ GIBSu spáchal sebevraždu. Soud po dvou letech pak doslova „strhal“ jak práci příslušníků GIBSu, tak státního zástupce. Příslušníci byli obviněni mj. z mučení a jiného nelidského zacházení. Krátká citace z osvobozujícího rozsudku:

„Krajský soud může jen spekulovat (touha po světské slávě či mediální atraktivitě, od reality odtržený přepjatý formalismus, hledání či přecenění vlastního raison d’etre ?) co vedlo inspekční policejními orgány k takto předimenzované a bombastické právní kvalifikaci, která se snaží evokovat, že věci jsou něčím, čím ve skutečnosti vůbec nejsou, a která bohužel mohla být jedním z impulsů k sebevraždě prezidentem republiky a primátorem města vyznamenaného policisty Lavičky“.

6) Nezákonné odposlechy GIBS a manipulace s nimi. Poškození příslušníci byli finančně odškodněni, nezákonnost odposlechů potvrdil Nejvyšší soud ČR. Vzhledem k okolnostem nelze dosud případ plně konkretizovat. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR v této kauze již lze dohledat.

Všechny případy spojuje společný jmenovatel a tím je státní zástupce. Státní zástupce je často označován jako „pán trestního řízení“. Policie alibisticky reaguje v případech, kdy se vyskytnou pochybnosti o způsobu práce policejního orgánu, odkázáním na roli státního zástupce s tím, že právě státní zástupce trestní řízení kontroluje. Dodatkem pak je sdělení, že policejní orgán postupoval v souladu s pokyny státního zástupce.

Nejvyšší správní soud zveřejnil v uplynulém týdnu (od 31.8.2020 do 3.9.2020) Rozhodnutí kárného senátu, který po mnoha letech poměrně podrobně popsal činnost státních zástupců, jejich možnosti a zejména povinnosti. Věřme, že tento počín učiní konec alibistickému a účelovému podávání obžalob dle žargonem velice zjednodušené zásady „v pochybnostech žaluj“.